

Recenze / Reviews

MORÁVKOVÁ, Naděžda - TAITL, Lukáš. *Holýšovské válečné tábory očima pamětníků*. Praha: viaCentrum, 2015. 120 s. ISBN 978-80-87646-10-6.

Helena Východská

V loňském roce se objevila na knižním trhu publikace dvojice autorů ze Západočeské univerzity, Naděždy Morávkové a Lukáše Taitla, nesoucí titul *Holýšovské válečné tábory očima pamětníků*. Práce si, dle vlastních slov autorů kladla za cíl shrnout, doplnit a aktualizovat dostupné informace o válečných táborech v Holýšově, spojit starší i nové vzpomínky a svědectví pamětníků za pomoci archivní materiálů a dosud publikované literatury.

K tématu neexistuje zatím příliš rozsáhlá literatura, spíše dílčí texty, memoáry, novinové články. Vzhledem k tomu je velmi přínosné, že se našli autoři, kteří se snaží zaznamenat poslední možná přímá svědectví pamětníků a interpretovat je odborným způsobem a za využití archivních pramenů i terénního výzkumu. Cenné rozhovory zachytili již dříve místní badatelé – Vojtěch Laštovka a zejména Jan Valeš, který je publikoval ve své monografii *Koncentrační tábor Holýšov 1944-1945: Francouzské deníky*. Obou zdrojů tato publikace rovněž využila. Aktuální rozhovory s posledními žijícími belgickými veterány ze 17. střeleckého pluku vedla, zaznamenala a zpracovala sama autorka Naděžda Morávková.

Práce je strukturována především chronologicky. Začíná v roce 1938, kdy se tehdejší Československo po Mnichovské konferenci zmenšilo o pohraniční území Sudet. Holýšov (Holleischen) byl již předtím obydlen ve větší míře německým obyvatelstvem. Počátkem války, tj. při prvních úspěších německé armády, se vytvořil

v Holýšově pracovní tábor francouzských zajatců, kteří pracovali v místní továrně na střelivo.

V průběhu války potřebovala rozšiřující se munička stále více pracovních sil, práce tedy dále sleduje, jak bylo do Holýšova v průběhu pěti válečných let dováženo stále více válečných zajatců různých národností. Samotný koncentrační tábor, jako pobočka koncentračního tábora Flossenbürg, kde pobývaly převážně francouzské a maďarské židovské dívky a ženy, které chodily za prací do továrny na střelivo č. II. v lese Hořina, byl vytvořen v roce 1944. Přesto je mu v práci věnován značný prostor, neboť se jedná o stěžejní téma.

Výzkum ukázal, že podmínky v koncentračním táboře byly podobné jako v dalších jiných koncentračních táborech na našem území. Je však nutno říci a zdůraznit, že tábor v Holýšově nebyl vyhlazovacím, i když kruté chování dozorců bylo samozřejmě přítomno. Dle svědků a dostupných archiválií jsme v práci mohli sledovat, že docházelo k úmrtím při práci v muničce i při práci v kamenolomu. Celkový počet úmrtí není za využití stávajících pramenů dohledatelný.

Samostatnou kapitolou je osvobození koncentračního tábora. Došlo k němu 5. května 1945, k osvobození zbylé části města pak o den později, a to americkou armádou společně se 17. střeleckým plukem z Belgie. Působení kontroverzních polských jednotek, které ustupovaly před sovětskou armádou na západ, bylo poněkud komplikované. Práce se snaží z dostupných pramenů a dříve publikovaných textů poskytnout co nejbarvitější obraz holýšovských válečných táborů. Její přínos pro výzkum nejnovějších regionálních dějin je nesporný.